

လူနာဘေးကင်းလုံခြုံမှုနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု
အရည်အသွေးမြင့်မားတိုးတက်ရေး အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင်
ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဒေါက်တာမြင့်ထွေး ပြောကြားခဲ့သည့်
(အချက်အလက်များသိရှိရန် မိန့်ခွန်း ကောက်နုတ်ချက်မူကြမ်း)
(Draft)

နေပြည်တော်၊

ဩဂုတ်လ (၁၄)ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်

- ယနေ့အခမ်းအနားသို့ ကြွရောက်လာကြသော ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစား ဝန်ကြီးဌာန၊ ဒုတိယဝန်ကြီး၊ အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် များ၊ ဆေးတက္ကသိုလ် (၁)၊ (၂) ရန်ကုန်မှ ပါမောက္ခချုပ်များ၊ ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ၊ ဆေးရုံအုပ်ကြီးများ၊ ဆေးပညာဘာသာရပ် အသီးသီးမှ ပါမောက္ခ/ ဌာနမှူးများ၊ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့နှင့် တာဝန်ရှိ သူများအားလုံး မင်္ဂလာပါလို့ နှုတ်ခွန်းဆက်သခဲ့ပါကြောင်း၊
- ဝန်ကြီးဌာနမှာ ကုသရေးပိုင်းနှင့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးအပိုင်း (clinical domain, public health domain) (၂)ခုရှိသည့်အနက် ကုသရေးပိုင်းတွင် လူနာဘေးကင်းလုံခြုံမှုနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုသည် ပထမဦးစား ပေးတစ်ခုမှာ အရေးကြီးပါကြောင်း၊
- ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ယခုအချိန်တွင် လုပ်ငန်း အားလုံးကို ပီပြင်စနစ်ကျစွာ ဆောင်ရွက်နေပါကြောင်း၊ ဝန်ကြီးဌာန အနေဖြင့် ဥပမာ- NHP (2017-2021) ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်သူများအတွက် နေရာဒေသမရွေး လူတိုင်းလက်လှမ်းမီသည့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ရရှိစေရန်အတွက် ဆေးနှင့်ဆေးပစ္စည်းဝယ်ယူဖြန့်ဖြူးရေး၊ ကျန်းမာရေး လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် မွေးထုတ်ခြင်း၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး၊ ရောဂါ ကာကွယ်နှိမ်နင်းရေး၊ ကုသရေးနှင့် ကျန်းမာရေးအဆင့်အတန်းမြှင့်တင်ရေး လုပ်ငန်းများကို စနစ်တကျဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါကြောင်း၊
- နိုင်ငံတော်၏အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်မှ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူငယ်များနေ့ အခမ်း အနားတွင် “ကျန်ရစ်ခဲ့သော အခြေအနေ၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲသင့်သော အခြေ

အနေများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်မှာ အလွန်အရေးကြီးပါကြောင်း၊ ထို့အပြင် အနာဂတ်အတွက် ဖန်တီးတီထွင်နိုင်သော အခြေအနေလည်း လိုအပ်ပါကြောင်း၊ မည်သည်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲသင့်သည်၊ မည်သည်ကို မပြောင်းလဲသင့်ဘူးဆိုသည်ကို ခွဲခြားသိရှိနိုင်သည့် ဉာဏ်ပညာအမြော်အမြင်ရှိပါရန် လိုအပ်ကြောင်း” တို့ကို ပြောကြားခဲ့သည်နှင့်အညီ လူနာဘေးကင်းလုံခြုံမှု (patient safety) နှင့် ပတ်သက်သည်များအပါအဝင် ခေတ်နှင့်အညီ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများ ပိုမိုကောင်းမွန်တိုးတက်စေရန် အတွက် အမျိုးသားကျန်းမာရေးမူဝါဒ (၁၉၉၃) အား လိုအပ်သလို မွမ်းမံပြင်ဆင်ရေးဆွဲသွားရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊

- ဗဟိုအဆင့်ဆေးရုံအုပ်ကြီးများ၊ ပါမောက္ခချုပ်များ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့်ကုသရေးဦးစီးဌာနမှူးများ၊ သူနာပြုနှင့် သားဖွားသင်တန်းကျောင်းများ အပါအဝင် မိမိဌာနရှိ ဝန်ထမ်းများအား နိုင်ငံတော်သမ္မတနှင့် နိုင်ငံတော်၏အတိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်ပြောကြားခဲ့သည့် မိန့်ခွန်းများသည် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအပြင် အခြားလေ့လာမှတ်သားဖွယ် အကျိုးရှိသည့် မိန့်ခွန်းများဖြစ်သည့်အတွက် နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံး website (www.president-office.gov.mm/en/) နှင့် နိုင်ငံတော် အတိုင်ပင်ခံရုံး ဝန်ကြီးဌာန website (<https://www.statecounsellor.gov.mm/en/>) တို့တွင် နိုင်ငံတော်သမ္မတနှင့် နိုင်ငံတော်၏အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ပြောကြားခဲ့သည့် မိန့်ခွန်းများအား ဝင်ရောက်လေ့လာဖတ်ရှုမှတ်သား ကြစေလိုပါကြောင်း၊
- ဝန်ကြီးဌာနမှ လုပ်ငန်းများအား စနစ်တကျ step-wise, phase-wise ဖြင့် လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါကြောင်း၊ ရောဂါထိန်းချုပ်ရေးအပိုင်းတွင် new ways and updated strategies ဖြင့် ဆောင်ရွက်နေပါကြောင်း၊ ဆေးရုံတွင် လိုအပ်လျက်ရှိသည့် ဆေးဝါးများကို ပိုမိုပံ့ပိုးပေးနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မိမိအနေဖြင့် rational allocation and efficient utilization budget ကို စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါကြောင်း၊

- ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် အရေးကြီးသည့် သတင်းအချက်အလက်စနစ်များ၊ စနစ်တကျဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး စီမံခန့်ခွဲမှုအထောက်အကူပြု ကျန်းမာရေးသတင်းစနစ် (DHIS-2) ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အသုံးပြုဆောင်ရွက်နေပါကြောင်း၊
- ဝန်ကြီးဌာနမှ ယခင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သော လုပ်ငန်းများနှင့် ယခုဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့်လုပ်ငန်းများ ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းသည် မိမိတို့နိုင်ငံနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွက် အလွန်အရေးကြီးသည့်အတွက် ဝန်ကြီးဌာန၏လုပ်ငန်းများ ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေးအတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲသင့်သည်များကို လိုအပ်သလို ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ဆေးနှင့်ဆေးနှီးနွယ်ပညာရှင်များ နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံရရှိစေရန်နှင့် အရည်အသွေးများ ပိုမိုမြင့်မားတိုးတက်စေရေးအတွက် နိုင်ငံတကာအစည်းအဝေး၊ ညီလာခံ၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်သင်တန်း၊ ဘွဲ့ကြို၊ ဘွဲ့လွန်နှင့် ပါရဂူဘွဲ့သင်တန်းများအား စေလွှတ်တက်ရောက်လျက်ရှိရာ (၂၀၁၆)ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁)ရက်နေ့မှ (၂၀၁၉)ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၃၀)ရက်နေ့အထိ နိုင်ငံပေါင်း(၂၈)နိုင်ငံသို့ (၆၆၉၃)ဦး စေလွှတ်ခဲ့ပါကြောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ထံ ခွင့်ပြုချက်တောင်း၍ Online မှနေ၍ လျှောက်ခွင့်ပြုထားပါကြောင်း၊
- လူနာဘေးကင်းလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ သဘောတရားများသည် ကြီးမားကျယ်ပြန့်ပြီး လူနာ၏ရောဂါရာဇဝင်မေးမြန်း၍ စစ်ဆေးစမ်းသပ်ခြင်း၊ ဆေးကုသမှုပေးခြင်းမှ ရောဂါသက်သာပျောက်ကင်းသည်အထိ လုပ်ငန်းအဆင့်တိုင်းတွင် ဘေးကင်းလုံခြုံစေရေး ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် ဆေးပညာဘာသာရပ်များ ပိုမိုတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ ရောဂါရှာဖွေစမ်းသပ်ခြင်းနှင့် ကုသရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် လူနာဘေးကင်းလုံခြုံမှု (patient safety) နှင့် အရည်အသွေးပြည့်ဝသည့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုတို့သည် ပိုမိုအရေးကြီးလာပါကြောင်း၊

- လူနာဘေးကင်းလုံခြုံမှု (patient safety) ၏ အရေးပါမှုကို သိသာထင်ရှားစေရန်အတွက် (၂၀၀၂) ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးညီလာခံတွင် လူနာများဘေးကင်းလုံခြုံမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အများသဘောတူသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များအတည်ပြုခဲ့ပြီး (၂၀၁၉) ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးညီလာခံတွင် လူနာများဘေးကင်းလုံခြုံမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် ဆောင်ရွက်ရမည် (global action on patient safety) အတည်ပြုခဲ့ပါကြောင်း၊
- သဘောတူဆုံးဖြတ်ချက်ပါ လုပ်ငန်းများအား ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့၏ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ် (global work plan) (၂၀၁၉-၂၀၂၃) များတွင် အလေးပေးထည့်သွင်းထားရှိပါကြောင်း၊
- အဆိုပါ သဘောတူဆုံးဖြတ်ချက်တွင် လူနာအား အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်သည်များကို ရှောင်ကြဉ်ရေး၊ ဆေးနှင့်ဆေးနှီးနွယ်ပညာရှင်များ၏ ပညာရည်ပြည့်ဝကာ စွမ်းဆောင်ရည်မြင့်မားရန် စဉ်ဆက်မပြတ် ပညာသင်ကြားရေး၊ လူနာဘေးကင်းလုံခြုံမှု အကြောင်းတရားများကို ဘွဲ့ကြိုနှင့်ဘွဲ့လွန် သင်တန်းများတွင် အလေးပေးထည့်သွင်းသင်ကြားခြင်းများ ပါဝင်ပါကြောင်း၊
- လူတိုင်းလက်လှမ်းမီလွှမ်းခြုံပြီး အရည်အသွေးမြင့်မားသည့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုရရှိရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် လူနာဘေးကင်းလုံခြုံမှု (patient safety) မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါကြောင်း၊
- လူနာများ ဘေးကင်းလုံခြုံမှုကောင်းမွန်ခြင်းသည် လူနာနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ပေးအပ်သူများအကြား ယုံကြည်မှုများ ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းစေပါကြောင်း၊
- ဘေးကင်းလုံခြုံမှုမရှိသည့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများကြောင့် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် နှစ်စဉ် နောက်ဆက်တွဲပြဿနာများ၊ မသန်မစွမ်းဖြစ်မှုများနှင့် သေဆုံးမှုများ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိပါကြောင်း၊
- လူနာဘေးကင်းလုံခြုံမှုအတွက် လူနာဗဟိုပြုချည်းကပ်မှုပုံစံဖြင့် လူနာနှင့် လူနာမိသားစုများအား လူနာအတွက် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပါဝင်သိရှိဆုံးဖြတ်စေခြင်းသည် အရေးကြီးပါကြောင်း၊

- လူနာဘေးကင်းလုံခြုံမှု (patient safety) နှင့် အရည်အသွေးပြည့်ဝသည့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများနှင့် ပတ်သက်သည့် အရည်အသွေး၊ ခံယူချက်နှင့်သဘောထား အမြင်ဆိုင်ရာ သုတေသနများ (qualitative research) ပိုမိုပြုလုပ်သွားစေလိုပါကြောင်း၊
- စဉ်ဆက်မပြတ် ဆေးပညာသင်ကြားမှုနှင့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် လက်တွေ့ကျသည့် လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်မားရေး သင်ကြားမှုပုံစံများဖြင့် ဆောင်ရွက်သွားရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ဆေးကုသမှု အဆင့်တိုင်းအား ဘက်ပေါင်းစုံမှ စနစ်တကျဆန်းစစ်ခြင်း (medical audit) ပြုလုပ်ပြီး အရည်အသွေးလေ့လာဆန်းစစ်နိုင်ရန်အတွက် ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့မှ ပညာရှင် (၃)ဦးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း၊
- ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့မှ (၅)နှစ် (၁)ကြိမ်ရေးဆွဲသည့် General Program of Work (2019-2023) တွင် လူနာဘေးကင်းလုံခြုံမှု (patient safety) သည် ဦးစားပေးအနေဖြင့်ပါဝင်ပါကြောင်း၊ patient safety သည် General Practitioners များပါသည့်အတွက် အလွန်အရေးကြီးကြောင်း ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့မှ ပြောကြားထားပါကြောင်း၊
- လူနာဘေးကင်းလုံခြုံမှု (patient safety) နှင့် အရည်အသွေးပြည့်ဝသည့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ရရှိအောင်မြင်စေရေးအတွက် မူဝါဒ၊ မဟာဗျူဟာနှင့်လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ စံလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်များ မွမ်းမံပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်းများ ဆောင်ရွက်သွားရမည်ဖြစ်ပြီး လူနာဘေးကင်းလုံခြုံမှုကို အလေးထားသည့် ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ဖြစ်ထွန်းလာသည်အထိ ဆောင်ရွက်သွားရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ထို့အပြင် ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့၊ မြန်မာနိုင်ငံဆရာဝန်များအသင်း၊ ဆေးပညာဘာသာရပ်ဆိုင်ရာအဖွဲ့များ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ နီးနွယ်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊ လူနာ

ဘေးကင်းလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ကောင်းမွန်သည့်အတွေ့အကြုံများ၊ အလေ့အကျင့် ကောင်းများအား ပညာရှင်များအချင်းချင်း ဝေမျှခြင်းကိုလည်း ဆောင်ရွက် သွားကြရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊

- လူနာဘေးကင်းလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များသည် အရေးကြီးသဖြင့် ဆေးနှင့် ဆေးနှီးနွယ်ပညာဘာသာရပ်ပေါင်းစုံ ပညာရှင်အားလုံးပါဝင်သည့် ကြည့်ရှု ဆန်းစစ်မှု အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့စည်း၍ ဆောင်ရွက်သွားရန် ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးအပ်ရာတွင် လူနာတစ်ဦးချင်း ဘေးကင်း လုံခြုံမှုမှသည် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး ဘေးကင်းလုံခြုံမှုရရှိရေးနှင့် အရည် အသွေးပြည့်ဝသည့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ပေးအပ်နိုင်ရေးအတွက် ဝိုင်းဝန်းဆောင်ရွက်သွားကြစေလိုပါကြောင်း၊
- ယနေ့အစည်းအဝေးကြီးသည် မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံး၏ စိတ်ချစွာကုသမှုခံယူရာတွင် လူနာများ မသေသင့်ဘဲမသေအောင် မဖြစ် သင့်သောကိစ္စရပ်များမဖြစ်စေရန် ဆောင်ရွက်စေလိုပါကြောင်း၊ အစည်း အဝေးတက်ရောက်လာကြသူများအား မိမိတို့သည် အလွန်အရေးကြီးသည့် ကိစ္စများကို စတင်ပြီး စနစ်တကျဆောင်ရွက်ကြမည်ဖြစ်သဖြင့် ပညာရှင် များ သိရှိစေလိုပါကြောင်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် လိုအပ်သည်များ ပံ့ပိုးကူညီဆောင်ရွက်ပေးသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြား ခဲ့ပါသည်။